

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in inserate sprejema upravištvo v Katol. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, 1, 17.

Izhaja vsak dan, izvenredno nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Po pošti prejemati:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta „ 13 „ — „
četrt „ 6 „ 50 „
mesec „ 2 „ 20 „

V upravištvo prejemati:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta „ 10 „ — „
četrt „ 5 „ — „
mesec „ 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 178.

V Ljubljani, v ponedeljek 6. avgusta 1900.

Letnik XXVIII.

Slomšekova slavnost.

(Izv. poročila)

Blizu 10.000 slovenskega ljudstva prihitelo je včeraj na Ponikvo. Ob teh množicah, ki so slavile spomin škofa Slomškega in njega načela, spoznati bi moral tudi slepec, da oni dve ideji, za katere je Slomšek deloval in se boril s krasnim svojim peresom — sv. vera in sladka beseda materina, krepko živita v slovenskem ljudstvu in da ste ostali neomajljivi.

V tem znamenju vršila se je včerajšnja Slomšekova slavnost na Ponikvi. Slomškov spomin je združeval Slovence, ob stoletnici njegovega rojstva obljubovali so govorniki, da hote delovati v njegovem duhu. Bilo je ime slovenskega škofa, ki je delalo včeraj tolike čudeže na prijazni Ponikvi, moža, katerega stalno geslo je bilo po njegovi smrti tolikokrat oblateni rek: Vse za vero, dom, cesarja!

Na včerajšnji slavnosti so bile zastopane vse slovenske pokrajine, razun slovenske Benečije. Prihiteli so k slavnosti celo ogerški Slovenci v precej obilnem številu. Ogromna je bila udeležba od strani duhovništva in učitelstva. Častno so bili zastopani bratje Hrvati, ki so poslali cvet svojega razumnosti proslavit Slomškov spomin. Diskus. Strossmayer, ki se vsled visoke starosti ni mogel udeležiti napora dalnje vožnje, je poslal svojega zastopnika v osebi djakovarskega župnika g. Čepelika. Opazili smo dalje na slavnosti predsednika »Matice Hrvatske« g. T. Smičiklase, gg. posl. Spinčiča, posl. Kompareta, kanonika Rubetiča, Zamliča, Ivana Raborja iz Olsevka, dr. Suka kot zastopnika »Družbe sv. Jeronima«, vseučiliškega prof. Banjavčiča, urednika »Obzora« Pasariča, prof. Stočirja i. t. d. Vseh hrvaških gostov je bilo okoli 40.

Tužni Korotan, v katerem je Slomšek mej prvimi klical Slovence na dan, poslal je kot zastopnike »Mohorjeve družbe« gg. dr. Sketa, prof. Apiha, urednika Rozmana, dalje so zastopali koroške Slovence gg. po-

slanec Grafenauer, notar Svetina, dr. Kraut, župnika Seebacher in Gabron ter slovenska posestnika Štih in Prosekcar.

»Slovansko krščansko narodno zvezo« in »Katoliško narodno stranko« so zastopali polanci Povše, Pfeifer, Pogačnik z mnogimi somišljeniki, »družbo sv. Cirila in Metoda« prvomestnik g. vodija monsig. Tomo Zupan, stolni kapitelj ljubljanski kanonika gg. Kajdiž in Sajovic, »Slov. Matico« pa prof. dr. Janežič in Rutar ter dr. Starč.

Slovensko krščansko-socijalno delavstvo je poslalo iz Ljubljane nad 50 zastopnikov. »Slov. kršč. soc. zveza« je bila z zastavo. Občo pozornost so vzbujale zavedne zastopnice slovenskih delavk v narodni noši. Prihiteli so dalje zastopniki »Katol. del. društva« z Jesenic na Gorenjskem z zastavo, »Del. stavb. društvo« in »Katol. del. društvo« iz Zagorja ob Savi in Idrije, »Bralno društvo« v Gorjah je zastopal župan Žumer, »Katol. pol. društvo« iz selske doline in druga na Češnjici, slov. katol. akad. društvo »Danica« z 8 člani, iz Ljubljane je bilo okoli 10 »Sokolov« z dr. Tavčarjem in dr. Kušarjem na čelu. Obč. zastop ljubljanski je zastopal župan Hribar, štajarski Slovenci pa so priredili pravo romanje na Ponikvo.

Na vseh kolodvorih po južnem Štajerskem se je trlo ljudstva, katerega je Slomšek slovenstvu oživil. V Št. Juriju je čakalo vlaka okoli 300 oseb, še več v Celju, kjer so vstopili zastopniki celjskih slovenskih delavcev, okoli 30 Sokolov, številni zbor »Slovenskega pevskega društva«, celjska narodna godba, ki je vzbujala posebno radovednost in je pozneje pokazala, da so celjski Slovenci tudi na tem polju znatno prekosili zaspansko Ljubljano. Drugih udeležencev je bilo na stotine. Zastopani so bili skoro vsi slovenski okrajni zastopi na Štajerskem in slovenska županstva, številna ognjegasna društva, bralna društva itd.

Zapazili smo mej drugimi poslance Rabiča, Iv. Vošnjaka, dr. Dečka, vit. Berkša,

dr. Serneca. Vseh društev smo našli 39. Zastopana so bila tudi dijaška akademična društva »Triglav«, »Sava« in »Slovenija«.

Velikanske množice so pričakovale vlakov na kolodvoru. S celjsko narodno godbo na čelu smo korakali v okrašeno Ponikvo mej gromenjem topičev; navdušeno sta pozdravila prislece gospod Marzidovšek in gospod župan Mlakar, ki je ob slavoloku pričakoval udeležnike z občinskim zastopom. Na čelu sprejema je z ljubljanskim Sokolom šel dr. Tavčar na slavnostni prostor pri gospodu Podgoršku, kjer se je skoro pričelo veselo gibanje. V raznih šotorih so prodajali okrepčila, a bilo jih je premalo za toliko ljudstva.

Na to so šla društva k sveti maši v lepo ponikljansko cerkev. Ljudstvo ni moglo vse v cerkev ter je mej božjim opravilom oblegalo s trobojnicami okrašeno cerkev tja do zgodovinsko važnega orcha, pod katerim je delal Slomšek prvo skušnjo.

Cerkveni govor je imel g. dr. Anton Medved. Opisoval je govornik Antona Martina Slomškega, ki je poznal potrebe svojega časa ter je kot pisatelj razširjal mej ljudstvom dobre knjige, kar je potrebno posebno dandanašnji. Prosveta dandanes velja, kdor tega ne verjame, ne spada v našo dobo. V Slomškovih knjigah je ljudstvo našlo dobrega razvedrila za svojo dušo na potu proti večnemu življenju. O »Drobtinicah« je ljudstvo dejalo: »Slomšek govori, kakor bi rožice sejali.« Lepa pesem naše ljudstvo vedno vžiga, zato je pel čednostne pesmi. Kako je navdušila ljudstvo njegova pesem »Misijski križ« (pričakujemo, da jo ponatisne »Narod« namestu dopisov proti misijskom. Op. poroč.). Budil je v ljudstvu ljubezen do šole v zavesti, da v dobrih šolah se čudovito veliko dobrega stori. Kapelan Prašnikar je bil Slomškov učitelj in voditelj. V viharnem letu 1848 je vnel našo ljudstvo k pokorščini do cesarja po besedah: »Dajte cesarju, kar je cesarjevega« in neki veliki državnik je tedaj rekel: »Ako bi imeli več takih narodov v državi, kakoršen je narod slovenski, ne bilo bi nam

treba armade v državi.« V tej cerkvi si je Slomšek budil želje, delati za ljudstva častni in večni blagor, zato je klical Slovence: »Slovenec luč naj sv. vera bo!« Vedel je in učil, da posvetna čast človeka prej ali slej zapusti in da je za človeka jedino pravo delovanje tisto, po katerem bode edenkrat prišel v sveti raj, to pa, ako bode živel po naukih svete katoliške cerkve. Ljudstvo je njega in njegove nauke tako ljubilo, da je nekoč, ko je pri Sv. Križu pri belih vodah hotel deliti svoj denar mej ljudstvo, vzkliknilo ljudstvo: »Ne vzamemo, ker več kot zlato in srebro so vaši nauki vredni.« Slomšek je navajal Slovence k čednostnemu, lepemu življenju, »da bomo narod poštenjakov, da bomo narod vrlih mož.« Najbolj ga proslavimo, ako njegove zlate nauke izvršujemo. Naj bi tudi ta slavnost bila v naš časni in večni blagor!

Slovesno sv. mašo je daroval celjski opat Ogradi ob asistenci kanonika Gajšeka, župnika Irgla, prof. Kardinarja, celjskega vikarija Rančigaja in bogoslovcev Pučnika, Sparovca in Severja. Cerkveno slovesnost je povzdigovalo 32 cerkvenih pevcev iz Celja pod vodstvom g. Bervarja. Pri ulogi po obhajilu je dovršeno igral kvartet celjske narodne godbe. Mej glavno sv. mašo je služil pri stranskem oltarju tiho slovensko mašo rusinski duhovnik Vayl Sosnovskyj, sodruknik »Dila«.

Po sv. maši se je vršilo odkritje spominske plošče na šoli. Slavnostni govor je tu imel g. nadučitelj Strmšek. Povdarjal je govornik, da smo dolžni Slomšku hvaležnost, ker je vodil Slomšek narod k častni in večni sreči. O ljubezni Slomškovi do ljudstva se lahko reče: »Od zibelji do groba ne mine moja me zvestoba.« Kakor vrtnar pomeče iz zemlje plevel, tako je vrtnar Slomšek zatiral mej slovenskim ljudstvom plevel — slabe navade in netil veselje do poštenega, krepostnega življenja in klical je Slovence: »Slovinci, ne pozabite, da ste sinovi matere Slave, bodi vam sveta sv. vera

LISTEK.

O Levčevem „Slovenskem pravopisu“ in njega kritikah.

Spisal dr. K. Štrekelj.

(Dalje.)

Mundus vult decipi — ergo decipiatur! Tako si je mislil gospod K., ko je podrgel nič slabega ne sluteči »Slovenki« svoj članek, v katerem se z bravcem kar naravnost norčuje. Nekaj stvari, pa ne vseh, je omenil že Škrabec. Da se odpró Slovincem oči, se mi zdi potrebno, odkriti do cela vse ravnanje gospoda K. Najti neskladnosti tega spisa kajpada ni težavno, če kedo le malo pozna slovenske slovnice; zlasti če zasledi par napačnih citatov, se mu nehoté vriva misel, da si ogleda natančneje tudi druge.

V dokaz, da je končni in predsoglasniški I izrekat »čisto« (kakor srednji I), navaja gospod K. nauke dosedanjih slovnicearjev. Človek bi mislil, ker se citirajo strani itd., da so ti navedki posneti natančno po originalu, toda motil bi se; ravno v glavni stvari so izprevrženi in trde navadno ravno nasprotno temu, kar piše dotični pisatelj.

Nihče drugi kakor znani Marko Pohlin je po gospodu K. prvi učil, da moramo I na koncu in pred soglasniki izgovarjati kakor »čisti« I. Gospod K. namreč piše: »Uže Marko Pohlin, ki je imel precej kosmata ušesa, piše l. 1768., torej pred sto in tridesetimi leti v svoji »Kraynski Grammatiki« str. 159: »Es ist ein zumahl gröblicher Schnitzer, wie man es selbst

hart höret: Ti Špeva, kaj si peva inu govoriva, kader se nam bva pvatnu inu kobivo uzeva.« Tako on, ki pravi: »torej pišemo in govorimo (!) vol in ne vov, pol in ne pu, da ne ognjusimo svojega jezika.«

Gospod K. je tukaj besede Pohlinove popolnoma izprevrge. Podteknil mu je celo besede in govorimo, katerih nima Pohlin, mariveč uči ta naravnost, da moramo govoriti v, kajpada ne povsod, ampak samo na koncu besed in pred soglasniki. On namreč piše v resnici na str. 158 — 159 citirane knjige pod naslovom »Ludi L, I« tako:

»Wird öfters gesetzt, wo es im Reden doch nicht gehört wird, sondern es wird in av, ev, iv, ov, uv verwandelt. Diess macht sich die alte, und gründlich eingeführte Schreib- und Redensart eigenthümlich, damit man mit dem Zusatz des a das weibliche Geschlecht, oder auch die 2. Endung machen könne. Sem sem bal, pejl, krotil, dihal, govoril spricht man sem se bav, pev, krotiv, dihov, govoruv. Setzt man ein a dazu, so heisst es sem se balla, pejla, u. s. w., ich, Frau, habe mich gefürchtet, gesungen u. s. w., also auch Ostl, der Esel, ostla des Esels. Koll, kosla u. d. a. m.

Die Windischen haben zeither dieser uralten crainerischen Schreibart ein grossen Schnitzer versetzt, weil ihnen einige Crainer haben nachfolgen wollen ihr selbst eigene Sprache zu verwüsten, und anstatt des I allezeit das u zu setzen; was aber einzumahl gröblicher Schnitzer ist, wie man es selbst hart höret, wenn man das Bauernvolk also reden höret. Ti Špeva! Kaj se peva, inu govoriva, kader se nam bva pvatnu, inu kobivo uzeva.

Also schreibt man vol, nicht vov, pol, nicht pu, weil man sagt volla, poloviza, popolnema u. s. w.

Kaj razvidimo iz p. Marka besed? Da je povsod sicer pisati končni (in predsoglasniški) I, da ga pa ni izrekat kakor srednji I, ampak kakor v; dalje, da nam ni posnemati Gorenjcev in Korošcev (die Windischen), ampak pisati pred

trdimi soglasniki I in ne v. Pohlin torej nikjer ne uči nič drugega, kakor Levec, samo da ta gorenjske in koroške izreke še celo niti omenja, dasi mu tudi tak nauk podmeta v »Viencu« l. 1899. str. 471 Ivan Milčetič, ki je v naglici posnel Peruškovo brošuro in jo brez kritike podal Hrvatom. Iz tega očitka se sme sklepati, da Milčetič Levčevega pravopisa niti videl ni, ko je pisal tiste besede. Iz dostavka »in govorimo« pa je vsakemu jasno, kako napačno je g. K. citiral, da je Pohlinu nekaj pripisal, česar ta ni učil, učiti ni mogel. In pri tem nauku je ostal tudi v drugi izdaji slovnice, kjer piše na str. 13. pod naslovom »Ludi, L. I.« sicer precej izpremenjeno, toda v bistvu enako:

»Wird öfters wie v ausgesprochen, in der Schrift aber soll allezeit das I stehen. Das fordert die alte gründlich angenommene Grammatikal-Orthographie, damit man mit dem Zusatze des a das weibliche Geschlecht, aber auch die 2. Endung machen könne.

Sey es! man spreche: sem se bav, pev, krotiv, dihov, govoruv: so sollte man es doch niemals schreiben. Diess mögen die windischen Schriftsteller thun. Die Krainer, welche im Reden das I oft ungerneimt in v versetzen, schimpft man mit jenen bekannten: Ti Špeva, kaj se pozhpeva, ke se po vuhi shvopotava, kader se nam bva pvatnu is shishe, inu kobivo is shtave (!) ukradva. Man schreibe also lieber ächt nach der Grammatik: sem se bál, pejl, krotil, dihal, govoril, upal, upyl, Shpela pozhela — Koll je zhes ósla: ósl zhes kósla etc., weil man spricht und schreibt sem se bála, pejla, govorila etc. So schreiben ja alle verschwesterten Sprachen.«

Razvidno je iz teh besed, da je Pohlin zahteval v pravopisu I zato, ker se ta zopet prikaže, če beseda naraste, potem zato, ker je to stara pisava in ker pišejo tako tudi sorodni jeziki. Izreke same pa ni on nikakor hotel vretati s svojim predpisom, da popolnoma je zado-

in pa beseda materina». Za narodne pravice Slovencev v cerkvi je deloval Slomšek. Ko bi Slomšek družega ne storil, nego ustanovil Slovence »Družbo sv. Mohorja«, zaslužil bi že radi tega večni spomin mej nami. (Navdušeni »Živio«-klici!) Deloval je za šolo z vsemi močmi, deloval krepko s peresom in velikim svojim uplivom. Njegovo knjigo »Blaže in Nežica« čislali so celo na Ruskem. Slomšek je bil pravi apostol Slovencev. Slava njemu, mi pa po njegovi poti naprej! Padla je na to zavesa, zastave so se poklonile, ljudstvo se je odkrilo in za trenotek nemim spoštovanjem zrló Slomšekovo podobo na spominski plošči, potem pa je zaorilo iz tisoč in tisoč grl: »Slava Slomšku, slava, slava!«

Učiteljski zbor pod vodstvom gospoda Munde je zapel močnimi glasovi »Molitev za slovanski rod«. Napis na spominski plošči se glasi: »Nepozabnemu Antonu Martinu Slomšku, knezu in škofu lavantinskemu in buditelju slovenskega naroda ob stoletnici njegovega rojstva postavili njegovi rojaki«.

Banketa se je udeležilo okoli 500 oseb. Pritisek občinstva je bil tolik, da je moral velik del udeležencev slavnosti ostati brez kosila.

Pri banketu je svirala celjska narodna godba in zaslužila vsled svojih natančnih izvajanj občo pohvalo. Prostor za banket in Slomšekov kip sta bila primerno okrašena. Predsedoval je banketu vojaški kapelan g. Marzidovšek, ki se je spominjal Prešerna in Slomška, katera so Slovenci dobili l. 1800. Spominjal se je Slomška, velikana kot duhovnika in škofa, kot pisatelja in odgojitelja naroda, objednem pa je pozval, da se poklonimo avtoriteti, ter zaklical »Slava!« sv. očetu Leonu III. in presvetlemu cesarju! Občinstvo je stoji poslušalo cesarsko pesem. Gospod Marzidovšek je nazdravil potem češki Čehom, hrvatski Hrvatom.

Dr. Medved je napil zlati slovenski bodočnosti in se je spominjal »Sokola« in in športnega kluba »Maribor« pa Ljubljane.

Č. g. župnik Čepelik je govoril v imenu Hrvatov, katerih o takih prilikah ne deli Sotla od Slovencev. Prav so imeli Slovenci, da pri odkritju spominske plošče Slomšku niso klicali s Hrvati »Slava«, ampak »Živio«. Slomšek živi v cerkvi, v šoli, živi v duši naroda. Pozdrave prinašam, dejal je govornik, od našega oca Strossmayerja. Ob teh besedah se je odkrilo in dvignilo vse občinstvo, ki je obkrožalo okoli in okoli obedni prostor. Dolgotrajni klici »Živio Strossmayer« bučali so po zraku. »Spominjal se je danes«, nadaljeval je govornik, »biskup Strossmayer (Ponovni »Živio«-klici) vašega Slomška pri sv. maši. Ko sem odhajal med vas, dejal mi je biskup: »Slomšek je bil svetec, po katerem naj se vzgleduje slovenski narod«. Napil je govornik srečnemu, častnemu in slavnemu napredku slovenskega naroda, kakeršnega si je želel Slomšek.

Predsednik gosp. Marzidovšek je napil Strossmayerju, kar je vzbudilo gromovit odmev.

Drž. poslanec gosp. Povše je govoril imenom slovenskih, čeških in rusinskih drž. poslancev, ki so zbrani v »Slov. kršč. nar. zvezi«. Baš ta klub živo čuti potrebo, da delujemo v duhu nepozabnega Slomška (Dolgotrajno odobravanje). Slomšel je pričel delo za sloversko šolo, kateri se od strani države po Štajerskem in Koroškem še vedno kratijo pravice. Zatiranje slovenskega šolstva je proti zakonu narave, zato doživimo gotovo čas, ko zatiranim Slovencev zasije boljša doba. Že sedaj se mora vsak osveliti politik veseliti, da je narodna zavest tako globoko prodrla med priprosti narod. Po potu, katerega je začrtal Slomšek, zmagajo tudi štajerski Slovenci. On je unemal Slovence za idejale, kateri nam morajo biti sveti, on je plamtel za to, da bodimo složni in ponosni na svoj rod. Dal Bog, da vstrajate štajerski Slovenci, v našem klubu pa ostanemo zvesti vam bratje! Vaša sreča je naša sreča! Slava spominu Slomšekovemu!

Za g. Povšetom je vstal ljubljanski župan g. Hribar, ki je, odgovarjajoč dr. Medvedu, opozarjal na to, da je Ljubljana v slavo Slomšku imenovala jedno ulico po njegovem imenu. Da ni bilo Slomška, bi Slovenci na Štajerskem ne uživali niti teh pravic, ki jih uživajo danes. On ni kot škof nikdar pozabil, kaj je dolžan narodu. Iz vseh njegovih spisov je vidno, da je Slomšek plamtel za organizacijo slovenskega naroda, ki ne izključuje nobenega stanu ni trgovskega, ni obrtnega, ni duhovniškega, ni uradniškega. Slomšek se je boril, da bi taka močna organizacija se izvršila, ker le taka organizacija zmaguje. Govornik tudi želi sloge, v tej slogi pa naj je prostora za najnižje in najvišje sloje našega naroda, v kateri bi ne bilo nikogar, ki bi hotel izpodkopavati narodno organizacijo. (Pa tudi ne vere?) Boj proti stanovom je obsojal ljubljanski župan, omeniti pa ni hotel »Slov. Naroda« ni zadnjega »Učit. Tovarisa«. Navzočni krščanski socijanci pa so se spominjali Slomšekovih besedij: »Kadar se bo poslednjemu žganjarju pečnica podrla in krčmarju, ki v krčmi žganje toči, poslednja steklenica brinjevca strla, bode še-le naše delo dokončano. Prej ne smemo nehati!«

K sijaju Slomšekove svečanosti je vstal tudi dr. Tavčar. Sokoli in »Slovenijanci« so ga obkolili in na vsa grla kričali: Živio Tavčar! Zahvalil se je dr. Medvedu, da je nazdravil Sokolu, ter je pokadil gospodu dr. Medvedu, da je mnogo neizkušenejši, ker je mlajši in danes pod nadzorstvom, katerega on ne vživa. Dejtal je, da mora pojasniti, zakaj je prišla »moja banda« na Slomšekovo slavnost. Nismo hoteli, dejtal je dr. Tavčar, niti z besedo kaliti veselja, ki po vsej pravici vlada na današnji slavnosti. (In to je bilo treba povdarjati! Op. poroč.) Pred vsem

amo prišli slaviti slovenskega škofa, ker dolej še nismo imeli veliko slovenskih škofov. Pred Slomšekom se mora vsak ukloniti! Imel je dobro srce za svoj rod. Uklanjam se šolniku Antonu Martinu Slomšku, ki je vedel voditi slovensko šolo do pravih in trajnih vspehov. Seme, če je dobro, kali, če je slabo seme, brez koristi ga boš metal po narodovih razorih. Sicer pa človek sam ne velja veliko, naj bo škof ali cesar. Slomšek je mimogrednega pomena. Narod je, ki ostane. Za narod je živel Slomšek, za narod moramo živeti mi in protestirati, da bi se nemški krempilji polastili se slovenske grude. Ta zemlja mora ostati slovenska (Klici: Švegelj!), oprostiti jo moramo nemške silovitosti. (Klici: Na Kranjskem se pa veže z Nemci! Dr. Kušar: Ali ima kdo kaj govoriti? Dr. Tavčar: Tukaj ga ni takega, pred katerim bi jaz pod mizo zlezal! Dr. Kušar: Bodite no tiho!) Dr. Tavčar nadaljuje: Naroda se moramo spominjati. Narod je vse skupaj, moški in ženske, jedno in drugo nam polni dušo z navdušenjem. Temu narodu napijam!

Sokoli in »Slovenijanci« prirede isto komedijo, kakor začetkom govora. Nasprotniki liberalne misli začudenjem gledajo, kje je pustil dr. Tavčar »svobodno misel«, katero je Slomšek tako krepko pobijal, in da ni povedal iz »Naroda«, da je »sloga štajerskim Slovencev in nesrečo.«

Hrvatski pisatelj Kokuljevič Saksinski se je spominjal Slomška kot prijatelja Gaja, Jelačića in Strossmayerja. Kar je Bog spojil, se deliti ne more. Slomšek je učil Slovence, da se ljubijo, da so složni. Složni gledajmo z zaupanjem v hrvatsko-slovensko bodočnost.

Ob tem govoru je zasvirala godba »Liepa naša domovina«, katero je občinstvo stoji poslušalo.

Tajnik Mohorjeve družbe g. Rozman iz Celovca je dejal, da bi koroških Slovencev že davno ne bilo, ko bi Slomška ne imeli. Njegovo delo kot spiritual v celovski bogoslovni se še danes pozna v akademiji celovških slovenskih bogoslovcev. V sedaj ponemčenem Blatogradu je imel Slomšek znameniti svoj govor »Raja nemškutarjem«.

Tiste njegove besede naj bi čitale vse tiste izdajice, ki nam več škodujejo kot pravi Nemci. Slomšku slava, ki je ustanovil »Družbo sv. Mohorja«, ki po raznih krajih nadomešča slovenske šole. Slovenci, krepko se držimo Slomšekovih besedij: Sv. vera je luč, beseda materina je ključ do prave narodne izomike.

G. učitelj Gangl je slavil Slomška, žki je pritisnil šolo na svoje srce, da bodi šola združena s cerkvijo. (In zadnji »Učit. Tovarisa?« Druga Ganglova misel je bila, da bi Slomška v sedanjem času pribili morda na križ. (Pač le prijatelji svobodne šole!) Napil je g. Gangl slovenski domovini.

Poslanec Spinčić je klical »Bratje ljubimo se, združimo se, kakor je zapisano na jeseniški delavski zastavi. Slomšek je dejal, ko so mu dejali, naj ne dela prenaporno: »Ni treba, da živim, a treba je, da delam, dokler sem živ. Zato ljubimo se in delajmo!«

S to napitnico je bil banket končan in udeležniki so se podali na Slomšekov rojstni dom ter na hriček sv. Ožbalta, kjer je svoj čas Slomšek krave pasel.

Na Slomšekovem rojstnem domu je svirala godba, ter je govoril g. Kač, proslavljajoč kmečkega sina Slomška. Narod, ki rodi kneze, ni narod siromakov. Slomšek je bil knez miru, a ne prepira, kakeršni so nekateri danes, ob jednom s tem izrazom pa je klical g. Kač: »Obljubimo, da bomo po Slomšekovi poti hodili.«

G. Gomilšek iz Jarenine je povdarjal stoječ pred ljubljanskimi »Sokoli«, da hiša, ki je rodila Slomška, je bila krščanska hiša. Dokler so slov. kmet. hiše take, krščanske in slovenske, ostali bomo Slovenci nepremagljivi. Vse druge zidave na druge podlage so zidane le na pesek. Sedaj, ko se je že tolikokrat prisegalo, da hočemo posnemati Slomška, kličimo: »Živela krščanska Slomškova hiša«. Kmetiško ljudstvo, ki je stalo okoli slavne hiše, spoštljivo, odkrito, razvnelo so te besede. Navdušeno smo z ljudstvom klicali: »Živela krščanska Slomškova hiša!«

Dr. Medved je nazdravil sedanjemu posestniku Slomšekove hiše Antonu Slomšku, katerega je ljudstvo dvignilo na ramena.

Domači župnik g. Kreft je pozdravil slavitelje Slomška.

Imenom krščanskosocijalnega slovenskega delavstva je pozdravil Slomšekovo hišo g. Štef. Slomšek je začrtal pot slovenskemu delavstvu z besedami: »Duša urejenega socijalnega življenja je verstvo. Sv. katoliška vera je jedina pomoč za bolno Evropo. Le krščanstvo samo določuje pravo enakost«. Vpraševal je Slomšek, odkod naj pride pomoč socijalnim nadlogam, in zapisal je jasen odgovor: »Priti more le od zgoraj, od očeta luči. Povrnitev z motenih nazaj k Bogu, Kristusu, to je edini pot do zboljšanja vseh teh žalostnih razmer našega časa«. S temi načeli je danes organizovani okoli 15.000 slovenskih delavcev, ki se vedno pripravljene žrtvovati se za — Slomšekov program. Pozdravljena hiša, ki si rodila učenika slovenskih delavcev, pozdravljeni vsi tisti, ki so danes obljubovali slediti Slomšekovemu programu!

Množice ljudstva so mej tem še vedno prihajale. Ob bližnji skali jim je deklamoval nato vrl deček iz Jarenine Slomšekove pesmi.

Zvečer je bila pri Podgoršku prijetna zabava. Došlo je veliko število brzozavnih pozdravov.

Počastili smo včeraj torej stoletni spomin Antona Martina Slomška. Vsi smo se

voljen, če se tak / izreka kakor v. Kedor bere iz njegovih besed to, kar trdi gospod K., ta pač ne more tega dobiti drugači kakor z zavijanjem. —

Gospod K. hoče tudi iz Gutschmannove slovnice posneti, da je končni in predsoglasniški / izrekati kakor srednji l. Ker Gutschmann ni o izreki l- povedal v prvem poglavju (»Von dem Lesen und Schreiben«) nič, ampak je pristavil samo »Die andern Buchstaben klingen wie bey den Deutschen«, je gospod K. hitro pograbil ta stavek ter ga citira tako: »Die anderen Buchstaben, so auch das / klinge rein, wie bei den Deutschen.« Pri tem je K. pozabil, da piše Gutschmann za l na koncu in pred soglasniki vselej le u, v in da torej velja pravilo, da je / izrekati kakor čist l, seveda le za tiste primere njegove knjige, kjer on sam res piše l. Storil pa tega ni ravno v primerih, kjer zahteva Levec izgovor u. V predgovoru se opravičuje, zakaj ga v takih primerih ni pisal, dasi je to terjala »Sprachähnlichkeit«, t. j., zakaj ni pisal bil, gledal, ampak biu, gledau:

»Ich musste mich schon in der Verdrängung dieses Buchstaben nach der überhandgenommenen Gewohnheit des Landes fügen, weil solcher auch die Gelehrten (t. j. Megiser, celovski jezuitje) bisher beygepflichtet und das u in biu, gledau beybehalten, damit ich nicht gleich Anfangs die Sprache als unkenntlich vorstellte und für einen Ketzler ausgerufen würde, da ich doch in der That ein Verbesserer genennet zu werden verdiente.«

Iz teh besed je vendar sklepati, da ravno izreka končnega l je toliko vplivala nanj, da je zanj vedno pisal u, v in ne, kakor je terjala etimologija, l. On je to delal zategadelj, ker je bil mnenja, da je tako pisati, kakor se prav govori; torej je bil zastopnik fonetičnega pravopisa,

kar jasno vidimo iz desetega poglavja, kjer piše (str. 145. ns. v četrti izdaji):

»Einige (t. j. p. Hipolit, p. Marko) wollen behaupten, man müsse im Windischen anders schreiben, anders aber aussprechen. Dieser Satz ist insgemein falsch und verderblich, weil er nur dahin verleitet, dass man zwar regelmässig schreiben, im Aussprechen aber sich nach der verderbten Gewohnheit des Pöbels richten soll. Wer also nett windisch sprechen soll, kann seine Aussprache sicher nach der Rechtschreibung — (seveda moje knjizice) — richten, wenn er nur den ächten Gebrauch und Laut der Buchstaben beobachtet. Weil man aber in der windischen Sprache, wie in andern, bey gemeiner Rede von der Rechtschreibung — (kobiva) — oft abweicht, oder selbe nicht ausdrückt, so ist es klar, dass man sich im Schreiben nicht nach der gemeinen Aussprache, sondern nach den Gründen der — (moje) — Sprachlehre zu richten habe.«

Gutschmann torej pravi dalje, da se on drži načela »govori, kakor je prav pisano.« Ker pa je za končni in predsoglasniški l pisal u, v, je pač tudi to izreko štel za pravilno, sicer bi je ne bil obdržal; v tem on ne vidi nič dijalektičnega, enostranskega, tako so pisali tudi njegovi prednjiki; videti ni mogel v tem nič dijalektičnega, ker je vedel, da tako govori večina Slovencev in drugih Slovanov, pišoč na str. 134.:

»Was die Verkehrung des l in u bey dem männlichen Geschlechte betrifft, kann man, wie in der Vorrede ist gemeldet worden, der überhand genommenen Gewohnheit darum desto leichter nachgeben, weil auch die Illyrier ein gleiches thun, und anstatt l ein o setzen, z. B. vidio je, er hat gesehen, und nicht vidil, was doch unstreitig das grundregelmässigste ist. Wobey man zu bemerken hat, dass die Illyrier am Ende der Wörter meistens ein o setzen, wo die Windischen ein u haben, wie es eben im berührten Beispiele geschieht, welches wir also schreiben: vidiu je er hat gesehen.«

Zanimivo je, da je Gutschmann v hrv. vidio spoznal isti pojav, kakor v našem vidiju; kako lepo se loči od

današnjih »elavcev«, ki ravno v l- vidijo približevanje (!) hrvaščini. S svojimi prednjiki pa se ni strinjal Gutschmann v neki drugi točki in to zato ne, ker se mu je dotično izrekanje zdelo premalo cenjeno, prenizko, neslano. Videl je, da večina Slovencev ne govori tako, in da je taka izreka za literaturni jezik neprimerna; saj je že tudi v Megiserjev slovar iz l. 1744. prešel iz Hipolitove slovnice poduk, kako je slovenske črke izgovarjati, in tam je, kakor smo že videli, naravnost povedano, da je »ultra modum absonè« govoriti v za l pred vokali. To svarilo je tudi Korošču Gutschmannu prešlo v kri, in on je zato svetoval, naj se opusti tak govor, n. p. str. 135—137:

»Bey der nämlichen vergangenen Zeit fehlen die gemeinen Leute noch in dem, dass sie auch in dem weiblichen und ungewissen Geschlechte einfacher Zahl und in zweyff. Zahl bey dem männlichen Geschlechte ein v anstatt l brauchen und sagen z. B. Ona je sele savverva sie hat das Kraut eingebrennt, anstatt savverla von savverem. Bey einigen Wörtern kömmt es gar abgeschmackt heraus, wie hierinnen: Belieda je v nami prebivava anstatt prebivala das Wort hat in uns gewohnet. Letu moštovu je shuvu, diefs Mannsbild hat gehört ...

Nach dem b, d, g, h, k, m, p, l, fh, s, sh, t, zh soll man kein u setzen, wofern dieses mit einem darauf folgenden Selbstlauter einen falschen Doppellauter machen sollte, wie ua, ue, uo ... Fehlerhaft wäre es aber, wenn man schriebe buatu, megue, suova, shuovek etc.«

Nedosleden je Gutschmann v tem, da piše za končni l samo pri participih u, v, ne pa tudi pri samostavnih in pridevnih, dasi tudi tukaj izgovarja u (136: koteu, sibeu, medeu), zoper katerega pisavo sicer ni, pač pa mu ni prav, da se polglasnik pred njim izpreminja v o: koton, sibou. Do tega nauka je prišel, ker je iz kosih padežev in daljših oblik prenesel l tudi v imenovalnik ali v moški spol.

mu uklanjali kot solniku in vzgojatelju naroda. Slomšekov program je bil včeraj na Podgorškem vrtu program vseh. Sto let je bilo treba, da mej Slovenci od danes naprej ni več mož, ki bi po Slomškovih besedah »teško čakali in si vse prizadevali, vzeti naši materi, sveti katoliški cerkvi staro pravico, lepoto in čast, naj bi onemagala, oni pa lahko brez vsake škode z judi, kakor luterani, novimi pagani in neverniki se pobratili.« Vse, kar je bilo, je pozabljeno. Upamo, da »Sl. Narod« od danes naprej prične pisati v Slomškovem duhu in da bode sedaj dr. Tavčar namesto »Iz-gubljenega Boga« prodajal Slomškovne spise!

Politični pregled.

V Ljubljani, 6. avgusta.

Vladni akcijski program. Te dni je zagledal beli dan zopet nov akcijski program Koerberjeve vlade, o katerem je pa dosedaj poučen jedino le »Pester Lloyd«, ki je menda sedaj jedini oficijozni list avstro-ogerske monarhije. Ta list pravi najprej, da se v prihodnjih tednih nič ne zgodi, v jeseni bo pa sklican državni zbor, a le za poskus. V vladnih krogih upajo, da se poskus posreči, ker se bo Koerberju posrečilo pridobiti zase češki klub in ga odvrniti od obstrukcije, in sicer brez vsakih koncesij v narodnostnem oziru. Državnemu zboru bo predložila vlada nov jezikovni načrt, ki se bo oziral na želje, izražene v obeh spomenicah. Načrt se izroči takoj jezikovnemu odseku, kjer se bo doseglo vsaj delno sporazumljenje, ker na vsprejem načrta v zbornici še ni misliti. Ako se v odseku pomire duhovi, mogoče bo mirno delo tudi v drugih odsekih, kjer se bo rešilo vsaj nujno delo, proračun, investicije in gospodarske predloge. Ob enem bo pa vlada delala tudi na to, da se ne obnovi dosedanja večina, da ne odbije levičarjev, vendar pa hoče obdržati na svoji strani tudi Čeha. Obdržati si hoče popolno svobodno roko in biti prijazna na vse strani. Bo-li taka vsestranska politika v kvar vladi in parlamentu, je seveda drugo vprašanje. Konečno dostavlja »P. L.«, da za slučaj, ako se poskus ponesreči, še ni nikakih sklepov.

Nasveti glede izpremembe zborničnega poslovnika. Vedno pogosteje se čujejo glasovi o potrebi izpremembe poslovnika za avstrijsko poslansko zbornico, ob enem pa razni poslanci podajajo tudi več ali manj primerne nasvete, kako naj se izvrši ta izprememba, da bo zavarovan ugled zbornice in nje predsednika ter zagotovljeno mirno delo. S takimi nasveti se je oglašil neki drugi izkušeni parlamentarec, katerega pa list »Pester Lloyd«, ki objavlja njegova izvajanja, ne imenuje. Ta mož najprej zahteva, da se mora najti sredstvo, ki bo dvignilo ugled in veljavo predsednika. V to svrhu treba v toliko izpremembiti imunitetni zakon, da osebna žaljenja in napadi na predsednika ne bodo uživali varstva imunitete, marveč jih mora državni pravdnik ex offio zasledovati. Zborničnemu predsedniku treba preskrbeti večjo zunanjo čast. — Dolgi govori po mnenju avtorja niso pravo obstrukcijsko sredstvo in ne morejo ustaviti parlamentarnega stroja, ako se uporabijo pozivi »k stvari« in predlogi »na konec debate«. Bolj strog pa je glede na imenska glasovanja. Ta naj bi bila na mestu le tedaj, ako to zahteva predsednik, da izve, kje je večina. Sicer naj bi se vršilo tako glasovanje le pri tretjem branju in le tedaj, ako to zahteva 60 poslancev. O zlorabah pri branju došlih vlog pravi pisec teh nasvetov, da bi se dale odpraviti na ta način, da se predlogi natisnejo in razdele, pri peticijah naj se prebere samo kratka vsebina, interpelacije pa naj bi se ne brale pred pričetkom dnevnega reda, marveč koncem seje, kar bi bilo potem brez vsake nevarnosti. — Toda vsa ta sredstva obstrukciji ne iztrgajo iz rok popolno vsega orožja. Preostaja torej jedino sredstvo — kompromis. Ako predsednik sluti vihar in ako vsaj petina poslancev zahteva, naj odredi predsednik kompromisno konferenco, pri kateri bodita zastopani obe stranki. Ako se pri tej konferenci doseže sporazumljenje, potreba v zbornici le še glasovanja brez debate in zakon je rešen. Ako se pa stranki

nista sporazumeli, volita večina in manjšina po jednega poročevalca, ki v zbornici zastopata svoje mnenje. Zbornica dopolni ali izpremeni nju poročili ter se pri tem ozira na želji obeh strank. Tako izpremenjeni poročili prideta kot dva zakonska načrta v gospodsko zbornico, ki na nju podlaga izgotovi tretji načrt, ki ga odobrenega izroči poslanski zbornici, da ga z glasovanjem brez debate potrdi ali zavrne. Tako vsprejeti načrt potrebuje le še odobrenja krone in je veljaven k večjemu pet let. Po preteku te dobe ga predloži vlada kot svojo predlogo. Zakon o vojaških novicah in državni proračun naj bi bila iz kompromisa izvzeta. — Navedena izprememba poslovnika bi pa, kakor avtor sam dostavlja, bila le tedaj uspešna, ako parlament res bo leha samo radi pomanjkljivega poslovnika. Globokeje boleštne kali se pa tudi tem načinom ne dajo odstraniti.

Profesor Masaryk kandidat. Profesor Masaryk je prešel popolno v soc. demokratski tabor. Vdeležil se je nedavno sestanka soc. dem. deželne zveze za Moravsko ter ondi izjavil, da sprejme kandidaturu za državni zbor v peti kuriji v Brnu. Njemu na ljubo odloči državnozbornski mandat soc. dem. poslanec Hybeš.

O uspeh katoliških misijonarjev v Kini daje najboljši pričevalo strogo liberalna in protestantska »Köln. Zeitung«. Pred nekaj dnevi je namreč »Westd. Zeitg.« objavila velikanske slavospeve na delovanje protestantskih misijonarjev v vzhodni Aziji. Ko je nekdo njenim trditvam ugovarjal, čutil je pastor Kriele potrebo poslati »Köln. Zeit.« daljši protest proti tem »vseskozi neosnovanim« govoricam. Toda liberalni protestantski list je bil toliko previden, da se ni hotel blamirati. Uredništvo je protest kratkoma vrnilo s pismom, v katerem se nahaja mej drugimi tudi ta-le odstavek: »O tem, da imajo v eksotičnih deželah katoliški misijonarji v splošnem mnogo več uspehov, kot protestantski, so popolno jedini vsi večaki. Tudi naši sotrudniki, ki so stvar proučevali na licu mesta in o katerih se ne more reči, da so vneti za katoliško cerkev, popolno pritrjujejo tej sodbi.« — Seveda je vsled tega raznim pastorjem takoj zastala sapa.

Vojska v Južni Afriki. Pred nekaj dnevi smo priobčili brzojavko, v kateri se je poročalo iz Pretorije, da je burski poveljnik Delarey v Rustenburgu obkolil angleškega generala Baden-Powela, da se ta niti ganiti ni mogel. Take obkoljene čete so dosedaj, seveda kadar je bilo mogoče, tehnično izraženo »osvobojevali«. Pri Angležih pa sedaj ta izraz ni več v rabi. V sobotni brzojavki se namreč glasi, da se je general Hamilton podal v Rustenburg, da »odvede« od tam Baden-Powelove čete. Malo lepše izraženo! — Burski general Dewet se nahaja sedaj v Oranje državi, kjer provzroča Angležem velike preglavice. Angleške čete ga sicer pogosto obkoljujejo, toda vselej se jim previdoma izmuzne iz nastavljenih pasti. Sedaj se nahaja ob reki Vaal. Angleži bi mu radi prišli do živnega, predno pride do Rustenburga, kjer oblega oddelek Burov obleganca v Mafekingju. Kajpada je sedaj Dewetova akcija precej otežkočena, ker je vodja Prinsloo izgubil lepo število mož. Kljub temu pa Krüger in glavni poveljnik Botha še ne obupata. Krüger sedaj v posebni proklamaciji zagotavlja farmovce, da jim bo povrnil vso škodo, ki jim jo provzroče Angleži, ako vztrajajo v boju.

Dopisi.

Z Roba, 4. avgusta. Tukajšnja »hranilnica in posojilnica« se je obrnila do deželnega odbora s prošnjo za podporo. Prošnji je priložen računski sklep za I. upravno leto. To priliko je porabil dež. odbornik dr. Tavčar, da je v »Sl. Narodu« zlobno napadel našo posojilnico. Vprašamo: Ali dr. Tavčar ne ve, da je posojilnica zadruga, sloneča na neomejeni zavezi svojih članov, ki jamčijo s celim svojim imetjem za vlozene kapitalije? Ali ne ve, da takim zavodom vsak večji denarni zavod rad postreže s posojilom, če ga potrebuje? Ali še ni nikdar bral kakov tak inserat »Kranjske hranilnice«, v katerem se ponuja denar posojilnim zadrugam proti primernim obrestim?

Povemo mu na uho, da se je nam denar ponujal tudi od »neklerialnih« za-

vodov, a mi smo se odločili za »Ljudsko posojilnico«. Pribijemo še to, da tudi »liberalni zavodi« (če že hoče dr. Tavčar povsod ločitev!) si veliko denarja izposojujejo za svoje člane, kadar ga nimajo, samo če ga morejo! V tolažbo mu povemo, da smo od izposojila pri »Ljudski posojilnici« per 8500 gld. že isti vrnili 4000 gld. Pa tudi tega izposojila ne bi potrebovali, ko ne bi se nam smililo naše ljudstvo, ki je tudi pri nas (kar vsak čas dokažemo) moralo plačevati po 8%, 12% in tudi 20% obresti lažnim »oderuhom«, zoper katere je dr. Tavčar nekaj posebno rohnel. Prosilni smo za podporo jedino zategadelj, da bi ložje vršili dolžnost do siromišnega ljudstva, kisi največkrat ne zna pomagati iz oderuških krempljev. Ako podporo dosežemo, dobro; če ne, pa tudi ne bomo omagali, ker že I. upravno leto smo pokrili vse upravne stroške blizo 200 gld. (in to je dr. Tavčar lepo zamolčal) in še deli v rezervni zaklad 17 gld. 17 kr. To je bilo mogoče samo na ta način, da so vsi udje načelstva delali popolno brezplačno. Dr. Tavčarja naj torej ne skrbi, »za katerim plotom bo svoj čas poginila naša posojilnica«, katere vodstvo je v najboljših rokah in je pri njej v zoren red, kar dokazuje redna mesečna poročila v »Narodnem gospodarju« ter mora to priznati pred 4 tedni tukaj se mudivši revizor gosp. Josip Perhauc

Dnevne novice.

V Ljubljani, 6. avgusta.

Javne shode je včeraj »katol. polit. društvo« priredilo v Dobrepoljah, Kostanjevici in Škocijanu. V Dobrepoljah se je vršil shod ob zelo mnogobrojni vdeležbi domačinov in okoličanov. Predsedoval je dr. Viljem Schweitzer, ki je zborovalcem razkladal pomen in korist gospodarske organizacije. Drugi govornik dr. Josip Gruden je navduševal za mnogobrojno vdeležbo pri slov. kat. shodu. Poslanec dr. Krek pa je z znano duhovitostjo in s perečim sarkazmom ožigosal naše politične razmere in počenjanje slovenskih liberalcev. Slomškovim slavilcem na Ponikvi se je odposlala brzojavka. Shod se je zaključil s »slava« klici na papeža in cesarja. — Vsi udeleženci so z vidnim zanimanjem sledili besedam gg. govornikov. Zato smo prepričani, da bode shod obrodil veliko dobrega sadu. — Na shodu v Kostanjevici sta govorila dr. Šusteršič in dr. E. Lampe o političnih in gospodarskih razmerah. Natanejšega poročila še nimamo. — V Škocijanu je bil shod jako dobro obiskan. Državni poslanec Vencajz je govoril o razmerah v državnem zboru, o gospodarski organizaciji in o liberalnem slovenskem časopisju, ki blati slovenske svetinje ter razdružuje slovenski narod, ki je bil mnogo let združen pod zastavo: vse za vero, dom in cesarja. — Deželni poslanec dr. Žitnik je poročal o deželnem zboru ter odgovarjal nekemu zabavljaču, ki bode gotovo zopet po »Narodu« prodajal svojo modrost. — Iz Novoga mesta se nam poroča, da je v soboto zvečer ondi v »Narodnem domu« državni poslanec dvorni svetnik Šuklje poročal o državnem zboru. Ob enem pa se je pečal tudi z domačimi razmerami ter skušal ubrati neko srednjo pot. Okrcal je pisavo »Slov. Naroda«, a se znašal tudi nad kršč. socialci. Slaba udeležba pa je pokazala, da se volivci ravno ne navdušujejo za njegovo »diplomaško« taktiko.

Slomškov duh. Tudi dr. Tavčar, Hribar in drugi so včeraj na Ponikvi slavili Slomškov duh. Morda je umestno, da čitateljem pokličemo nekaj Slomškovih izrekov v spomin. Leta 1848 je pisal: »So možje visoko učeni, ki so pa Boga pozabili. Imajo glavo prebrisano, pa srce grdo. Bog jim je na potu, da ne morejo po svoji volji živeti. Zato se napihujejo, kakor mehurji pod kapom, kadar močno dež gre; se povzdigujejo, kakor prevzetni angelji, ki so hoteli Bogu enaki biti. Take štimane glave se jezijo nad sveto vero in pa nad božjo službo, kakor kavrači nad rudečo suknjo. Kaj božjega slišati, naj bo beseda božja, ali pa molitev, ali kaka sveta pesem, jih hujsje boli, kakor da bi jim hrena pod nos potisnil. Zato sovražijo, karkoli je božjega, in si pri-

zadevajo z besedo in z dejanjem krščansko vero in čedno zadržanje po vsem svetu tretji. Kar s svojim jezikom ne dosežejo, mislijo s peresom povaljati. Pišejo grda zapepljena pisma za novice, knjižice, katere po grošu, po krajcarju prodajajo in jih po svetu trosijo, naj bi se jih ljudje prijeli in kakor oni obnoreli, prišli ob zdravo krščansko pamet... Sveto krščansko cerkev in duhovnike črtijo, ker se bojijo posvarjenja. Hitro pero poostrijo, za par grošev po dve, po tri knjižice napišejo in svoje goljufno blago na prodaj dajo, lepo nališpano, pa dober kup... Še nevarniše, ko judovsko blago, so goljufne knjige ali bukve. Za tako nevarno robo krajcarja ne obljubi, in če se ti zastonj obljubi, ne vzemi.«

Celjani in Slomšekova slavnost.

Nemški Celjanom je včeraj ves dan šumela po glavi Slomšekova slavnost. Prežali so celo na kolesarje, ki so se vozili skozi Celje. Vjeli so delavca Mentonija iz Ljubljane ter mu uplenili trobojnico, dasi se je vrlo branil. Ko je nastopila noč, so pričeli nemški Celjani uprav brenčati. Da nočne večje odpode, morala sta pred dohodom večernega vlaka s Ponikve v Celje dva bataljona vojakov. Na peron so smeli le tisti, ki so imeli vozne listke, vstopnic na peron pa niso prodajali nikomur.

Na potovanje. Magistratni svetnik na Dunaju g. Alojzij Kremžar in rateški župnik g. Jos. Lavtižar sta nastopila 5. t. m. svoje potovanje skozi Italijo, Španijo, Francijo in Švico. Na potu obiščeta slavni Marijini svetišči Monserat in Lourdes. Ob-ljubljena so nam kratka dnevna poročila.

Dež. posl. g. Lenarčič je, kakor se nam poroča, v Parizu nevarno obolel.

Posvečevanje franciskanske cerkve v Mariboru. Presvetli knezoškof dr. Mihael Napotnik bode 11. t. m. slovesno posvetil prostorno, v romanskem slogu prekrasno dozidano franciskansko župno cerkev Marije Device, Matere Milosti, in nje veliki oltar. V nedeljo 12. avgusta zjutraj pa se vrši posvečevanje stranskih oltarjev sv. Antona Padovanskega in svete Filomene; istega dne popoldne pa se bo slovesno prenesla čudodelna podoba Matere Milosti v novo svetišče.

Treščilo je v soboto zvečer ob polu 11. uri v grajski veliki kozolec v Fužinah, ki je bil poln žita in je do tal pogorel. Treščilo je tudi večkrat v električno žico, katero ima napeljana vevška papirnica s Fužin v Vevče. Naprava je poškodovana. Ob istem času je treščilo tudi pri Šmartnem ob Savi v kozolec posestnika Kačarja, kateremu je z žitom napolnjen kozolec čisto pogorel. Ognja sta bila tako močna, da sta vso ravnino okrog Mar. Dev. v Polji razsvitljevala, kakor bi bilo ob dnevnem solncu. Sreča je bila, da se je ravno takrat ulil dež prav močno in je ogenj omejil.

Strela. Z Dobrove se nam poroča: V soboto ob 1/2 12. uri po noči je v Brezji hiš. št. 3 po domače pri Krošlju udarila strela v hišo s tako silo, da je medstrešni zid na obeh koncih zelo razdrapan. Ker je hiša s skalami krita, je strela ni užgala, pač pa je v stranski izbici, kjer so otroci spali, razdrobila eno podobo in užgala umetne cvetlice. Otrokom se drugega ni zgodilo, nego le prestrašili so se močno. Očitno varstvo angelja varuha! Ko bi bila strela udarila v poleg hiše stoječi hlev, ki je krit s slamo, bila bi cela obsežna vas Brezje v največji nevarnosti. — Onostran utiškega hriba je morala strela huje gospodariti, ker smo opazovali tukaj od požara obžarjeni nebes. Bog in sv. Florijan, varujta nas česnega in večnega ognja!

Ljubljanske novice. Za zgradbo novega mesarskega mostu so že pripravljena ob mostu potrebna orodja. Nasproti hiše g. Strcelbe se gradi brv za rešče. Lična ograja je dovršena ob vrtu »Kat. tiskov. društva«. — Tlakova nje Šelenburgovih ulic je končano. Prihodnje dni se prične s tlakovanjem Wolfvih ulic. Prav bi bilo, da bi kdo izračunal, kako ogromno svoto bi veljalo Ljubljano tlakovanje vseh ulic. — Telefona se je ustrašil v soboto nek neznan človek v Stakulovi prodajalnici. Neznane prišel je k Stakuli s ponarejenim podpisom kranjske stavbinske družbe in je rekel, da ga je poslal polir iz Kosez ob družbene opekarne, naj prinese od Stakula 25

kg. dobrega sira in 7 kg. okajenega špeha. Trgovcu Stakulu se je neznan človek zdel sumljiv, če so neznančeve izpovedi resnične. Ko je videl neznanec, da je Stakul pri telefonu, ni hotel čakati odgovora in je hitro zginil. — U k r a d e n i ste dve hranilnični knjižici kranjske hranilnice Margareti Dimnik, posestnici v Tupaličah z vloge 460 K. Mar. Pengov istotam pa knjižica z vloge 1060 K. — Zlatnina in petaki na ulicah. Jakob Meunik, vratar v Kozlerjevi pivarni, našel je pri trnovski cerkvi srebrno žepno žensko uro s srebrno verižico Fr. Kumar je našla v ruti zavezan petak. — P o g l a v i je česnil z železnim merilom Matija Valentinčič pri kranjski stavbinski družbi Josipa Meneingerja in ga telesno poškodoval.

Drugi blejski otok. Sredi blejskega jezera so nekateri opazili skalo, ki je samo dober meter pod površino vode. Dotično mesto se menda najde, če se vesla od Grada proti Petranu tako dolgo, da je veslač v isti črti kakor Mallnerjev hotel in cerkva na otoku. Seveda je treba mnogo sreče, da se najde skala brez daljšega iskanja. Morda se zida kdo na tej pečini vilo?

Barbarstvo na Bledu. Na »Slov. Naroda« napad št. 175 nastopno pojasnilo: Adolf Haas se je ponesrečil v blejskem jezeru okoli 3. popoldne. Podpisanec je bil od 3. do 5. ure doma v družbi č. g. župnika Frtina. Točno ob 5. uri je šel k seji krajnega šol. sveta, ki bi bila brez njega nesklepčna. Od 3. do 5. ure ni prišel v župnišče nobeden po ključ od mrtvašnice, zakaj ne, vedo oni, ki so imeli opraviti s ponesrečenecem, tedaj brezdvomno tudi slavno županstvo. Še le po 6. uri je prišel občinski sluga po ključ k cerkveniku; ta ga mu ni izročil z opazko: N i ž u p n i k a d o m a. V tem ni postopal cerkvenik pravilno, ker mu podpisaneč nikdar ni rekel, da ne sme ključa od mrtvašnice izročiti, ako kdo od županstva ponj pride, pač pa mu je večkrat spomnil, da sme ključ od mrtvašnice izročiti le zanesljivim osebam. Nesramna laž je, kar trdi »Narodov« dopisnik, da je kdo podpisaneč za ključ prosil, ali da je ta zahteval, naj se taksa od mrtvašnice poprej plača, potem izroči ključ. Dopisnik je nesramen obrekovalec in lažnik, ter ga pozovem, naj me radi tega kliče pred sodišče, kjer bo imel priliko, da svoje nesramno obrekovanje dokaže. Laž in obrekovanje je, da je podpisaneč tudi orožnikom ključ odrekel. Res je, da je vračajoč se domu, slučajno se srečal z orožnikom, ki nista niti zahtevala od njega ključa, še manj grozila, da bosta mrtvašnico siloma odprla. Boj za ključ tedaj nikakor ni trajal 4 ure. Ko je prišel podpisaneč domu, ga je takoj cerkvenik izročil onemu, ki ga je prišel iskat, ne da bi župnika o tem obvestil. Zakaj se je mrtvec paril 4 ure pred »Curhausom«, naj odgovarja sl. županstvo, katero bi bilo pač lahko odredilo, naj se mrtvec odnese na njegovo stanovanje v Gradu št. 76, ki je prav blizu »Curhaus«, vsaj utopijeneč sam sebi vendar ni nalezljiv ali kali. Blejsko pokopališče je cerkvena last, — nikdar ni občinska. Taksa za porabo mrtvašnice je odločena za premožne, občina do sedaj še od nobenega reveža ni plačala vinarja. »Zverinstvo« pa mirnim srcem odstopim »Narodovemu« lažnjivemu in obrekovalnemu dopisniku.

Janez O b l a k, župnik.

Gg. katehetom naznanjamo, da je knezoškofijstvo ljubljansko naročilo za veliki katekizem lične platnice v celo platno, katere je elegantno izvršil knjigovez g. Fr. B r e s k v a r. Cena tako vezanega katekizma

je le 10 h višje, nego velja navadna vezava. Priporočamo, da bi si gg. kateheti naročili na ogled nekaj katekizmov v novi vezavi in to kolikor hitro mogoče, da se lahko do pričetka šolskega leta zveže zadostno število knjig. Delo g. Breskvarja je izredno lepo in ceno. Skoro izide tudi istotaka vezava srednjega katekizma.

Nesreča. V četrtek je 80 letni pastir Anton Erste iz Št. Petra pri Novem mestu, v službi pri g. Dereaniju v Žužemberku, ponoči je padel z ležišča na skednju ter mrtev obležal.

V Komen je v soboto prišel 27. pešpolk k vojaškim vajam.

V zatiškem sodnem okraju je bilo letos radi boleznij, slabega vremena itd. mnogo šolskih počitnic, vsled česar je pouk jako trpel. Da se ta nedostatek odpravi, končalo se bo šolsko leto 17 dni kasneje, t. j. 15. avgusta.

Na Reko so v soboto iz Ogerske pripeljali zopet 850 konj za angleško armado v Afriki.

Telefonska in brzojavna poročila.

Praga, 6. avg. Dr. Klouček naznanja, da sproži v prihodnjem zasedanju dež. zbora državnoopravno razpravo o poroki nadvojvode Ferdinanda.

Belgrad, 6. avg. Včeraj dopoldne ob pol 11. uri se je vršila slovesna poroka kralja Aleksandra z gospo Drago Mašin.

Pariz, 5. avgusta. Na povabilo vlade ostane perzijski šah v Parizu še do sobote. Na Dunaju se menda ne oglasi. — Listi zatrjujejo, da napadovalec ni Salson, marveč njegovo ime je Charles Hoby iz Ajaccio. V parku v Versaillesu so našli neko bombi podobno stvar.

Madrid, 6. avgusta. Španska policija ima sliko Brescija, ki je bil v Barceloni, ko je bil minister Dato izpiskan. Bresci je hotel tedaj ministra umoriti, a tovariši so ga pregovorili, da je Dato premalenkostna oseba.

Bukarešt, 6. avgusta. Minulo noč je 18letni Bolgar Stojan Dimitrov ustrelil profesorja Mihaileano iz političnih nagibov.

Laureno-Marquez, 5. avgusta. Reut. urad javlja: Železniški in carinski uslužbenci so ustavili delo. Nadomestili so jih s častniki.

Pariz, 6. avgusta. V Meurthe et Moselle so zaprli štiri soc.-dem. prvake Vangeville, Duval, Vernois, Louis Delle, ker so v delavski hranilnici delavcem defraudirali 42.000 frankov in zagrešili nenravna dejanja proti svojim 15—20 letnim hčeram.

Cetinje, 6. avgusta. Knez Nikolaj je v soboto odpotoval k pogrebu v Rim.

Rim, 6. avgusta. Truplo kralja Umberta prepeljejo 8. t. m. ob 3. uri popoldne iz Monze v Rim, kamor dospe 9. avg. ob 6. uri zjutraj.

Rim, 6. avgusta. Sv. oče je odredil, da naj se po vseh cerkvah v Italiji bero sv. maše za umorjenega kralja. Ti dokazi sožalja sv. očeta laški kraljevi rodovini vzbujajo v vseh krogih neomejeno hvalo.

Milan, 6. avg. Sv. oče je zahteval od kardinala Ferrarija, da mu poroča o zaroti anarhistov in o teku preiskave. Sv. oče je dejal: „To so nasledki brezverstva.“

Rim, 6. avg. Vlada in njihovi zastopniki, ki bodo prisostvovali pogrebu kralja Umberta, pridejo sem 8. avg. Istega dne se prepelje kraljevo truplo iz Monze v Rim.

Rim, 6. avgusta. Kraljica Margareta je sestavila ganljivo molitev v spomin kralja Umberta ter dobila dovoljenje od škofa v Cremoni, da sme molitev razširiti mej verniki.

Dunaj, 6. avgusta. N. W. Tagbl. opozarja, da je Luccheni ob svojem zaslišanju po umoru avstrijske cesarice izrekel: „Ko bi se mi posrečilo uiti, šel bi v Italijo umoriti laškega kralja, a ker jaz tega ne morem storiti, storil bode drugi. V kratkem bode padel Umberto.“

Rim, 6. avgusta. V Benetkah je neki delavec svaril svojega tovariša, ki je odobral kraljev umor. Tovariš ga je hotel zaklati, a bil je aretovan. V zaporu se je sam usmrtil.

Rim, 6. avgusta. V uredništvu socialnodemokratskega lista „Avanti“ se je vršila včeraj hišna preiskava. Dobili so mnogo sumljivih rokopisov.

Vojska na Kitajskem.

Petrograd, 6. avgusta. General Maziewski brzojavlja generalnemu štabu iz Či-Fu 1. avgusta: Oddelek generala Orlova je napadel 30. julija regularne kitajske čete treh vrst in jih pregnal. Rusi so si prisvojili top, osem zastav in več pušk. Kitajski poveljnik in 200 mož je ubitih. Rusi so izgubili 7 mož, 20 ranjenih.

Pariz, 6. avgusta. „Temps“ poroča iz Shanghaija: Taotai Šeng prinaša v javnost cesarski dekret z dne 2. avg., ki poslanikom dovoljuje občeovati s svojimi vladami, a le v odprtih poročilih. Dekret ob enem določa, da poslaniki z varnim spremstvom odpotujejo v Tientsin.

Bruselj, 6. avgusta. Belgijski podkonzul v Tientsinu, Ketels, poroča iz Čifu 4. t. mes., da so živi še vsi člani belgijskega poslanštva v Pekinu in da Kitajci utrjujejo svoje pozicije okolu Pekina.

London, 6. avg. Reuterjev urad poroča iz Tientsina 1. t. m. da so Kitajci prodrli nasip ob reki Peiho in da je dežela mej Tientsinom in Pekinom pod vodo. 30.000 bokserjev se nahaja osem milj severno od Tientsina. Bitka se prične v najkrajšem času.

London, 6. avgusta. Iz Shanghaija poroča Reut. urad 5. t. m.: Li-Hung-Cang se je usmrtil.

London, 5. avg. „Times“ poroča iz Shanghaija, da so umorili bivšega poslanika v Petrogradu Hsu-Cing-Cenga in sicer na nasvet Li-Ping-Henga. Poročilo dostavlja, da sta somišljenka miru na strani princa Cinga le še Junglu in Wang-Wenšau.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m, srednji zračni tlak 736,0 mm.

Dne	Čas opazovanja	Stanje barometra v vis.	Temperatura po Celsiusu	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm.
4	9. zveč.	727,8	19,1	brezv.	del. jasno	
5	7. zjut.	731,5	15,2	sr. jvzh.	oblač.	37,8
6	2. popol.	731,9	17,4	„	„	„
5	9. zveč.	732,0	14,3	sl. svzh.	dež	
6	7. zjut.	731,8	12,3	sl. jvzh.	dež	15,5
6	2. popol.	732,7	18,4	sr. jvzh.	del. oblač.	

Srednja temperatura sobote 20,2°, normale: 19,6°. Ves dan daljno grmenje, zvečer močno bliskanje, potem nevihta.

Srednja temperatura nedelje 15,6°, normale: 19,5°.

Dunajska borza.

Dne 6. avgusta.		Dne 4. avgusta.		Salmove srečke, 40 gld.	
Skupni državni dolg v notah	97,75	3-2% državne srečke l. 1854, 250 gld.	170—	St. Genois srečke, 40 gld.	184—
Skupni državni dolg v srebru	97,40	5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	161—	Waldsteinove srečke, 20 gld.	47,50
Avstrijska zlata renta 4%	115,90	Državne srečke l. 1864, 100 gld.	193—	Ljubljanske srečke	—
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	97,55	4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	94,90	Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	276,50
Ogerska zlata renta 4%	115,45	Tisne srečke 4%, 100 gld.	139—	Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	6130—
Avstrijska krona renta 4%, 200	90,80	Dunavske vravnave srečke 5%	251—	Akcije južne železnice 3%	318—
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1712—			Akcije južne železnice 5%	119,50
Kreditne delnice, 160 gld.	663,75			Akcije dolenskih železnic 4%	99,50
London vista	242,95			Kreditne srečke, 100 gld.	384—
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. veij	118,52			4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	340—
				Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	42,50
				Ogerskega	20—
				Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld.	12,60
				Rudolfove srečke, 10 gld.	62—
				Salmove srečke, 40 gld.	170—
				St. Genois srečke, 40 gld.	184—
				Waldsteinove srečke, 20 gld.	47,50
				Ljubljanske srečke	—
				Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	276,50
				Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	6130—
				Akcije južne železnice 3%	318—
				Akcije južne železnice 5%	119,50
				Akcije dolenskih železnic 4%	99,50
				Kreditne srečke, 100 gld.	384—
				4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	340—
				Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	42,50
				Ogerskega	20—
				Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld.	12,60
				Rudolfove srečke, 10 gld.	62—
				Salmove srečke, 40 gld.	170—
				St. Genois srečke, 40 gld.	184—
				Waldsteinove srečke, 20 gld.	47,50
				Ljubljanske srečke	—
				Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	276,50
				Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	6130—
				Akcije južne železnice 3%	318—
				Akcije južne železnice 5%	119,50
				Akcije dolenskih železnic 4%	99,50
				Kreditne srečke, 100 gld.	384—
				4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	340—
				Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	42,50
				Ogerskega	20—
				Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld.	12,60
				Rudolfove srečke, 10 gld.	62—

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za zube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje.
Kulanična izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba
„M E R C U R“
I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnici.